ARTICLE 19

මහජනයාගේ දැනගැනීමේ අයිතිය: තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය හා සබැඳි නීති සම්පාදනයට අදාළ මූලධර්ම

The Public's Right to Know: Principles on Right to Information Legislation

2015

ARTICLE 19 Asia Programme
Free Word Centre
60 Farringdon Road
London
EC1R 3GA
United Kingdom

T: +44 20 7324 2500
E: info@article19.org
W: www.article19.org
Tw: @article19org
Fb: facebook.com/article19org

ARTICLE 19 Asia Programme
23/24, Yangon Insein Road, 1st floor
9-ward
Hlaing Township
Yangon
Myanmar

T: +95 925 348 1638
E: myanmar@article19.org

Tw: @article19asia

ISBN: 978-1-910793-11-4

© ARTICLE 19, ආර්ටිකල් 19, 2015

This work is provided under the Creative Commons Attribution-Non-Commercial- ShareAlike 2.5 licence. You are free to copy, distribute and display this work and to make derivative works, provided you: 1) give credit to ARTICLE 19; 2) do not use this work for commercial purposes; 3) distribute any works derived from this publication under a licence identical to this one. To access the full legal text of this licence, please visit: http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/legalcode.

ARTICLE 19 would appreciate receiving a copy of any materials in which information from this report is used.

The ARTICLE 19 Asia Programme's right to information project has been financed by the Government of Sweden under the Civic Space Initiative. Responsibility for the content lies entirely with the creator. The Government of Sweden does not necessarily share the expressed views and interpretations.

ආර්ටිකල් 19 වෙතින් උපුටාගත් බව සඳහන් කරමින් මෙම ලේඛණයේ අඩංගු කරුණු භාවිතා කළ හැකි පරිදි ක්‍රියේටිව් කොමන්ස් බලපත්‍ර යටතේ මෙම ලියවිල්ල ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. 1) ආර්ටිකල් 19 වෙතින් උපුටාගත් බව කියන්න 2) වාණිජ කටයුතු සඳහා භාවිතා නොකරන්න 3) මෙම ලියවිල්ලෙන් උපුටා ගන්නා දෑ මත පදනම් වන කිසිවක් බෙදා හැරිය යුත්තේ ඉහත බලපත්‍රය යටතේය . එම බලපත්‍රයේ සම්පූර්ණ නීතිමය තත්ත්වය මෙම වෙබ් ලිපිනය ඔස්සේ ලබාගත හැක ; http://creativecommons.org/ licenses/by-nc-sa/2.5/legalcode.

මෙම ලියවිල්ලෙන් උපුටා ගනිමින් සකස් කරනු ලබන ඕනෑම වාර්තාවක පිටපතක් ආර්ටිකල් 19 වෙත එවනු ලබන්නේ නම් ස්තුතිවන්ත වන්නෙමු.

මෙම වාර්තාව සම්පාදනයේදී වැයකරන ලද මුදලින් කොටසක් දරන ලද්දේ ස්වීඩන් රජය විසිනි. ස්වීඩන් රජය අවශ්‍යයෙන්ම මෙම වාර්තා වේ අදහස් අනුමත කිරීමක් නොකරනු ලබන අතර , ආර්ටිකල් 19 එහි සම්පූර්ණ වගකීම දරනු ඇත .

This document is dual language: English - Sinhala. It is available in Bahasa, Burmese, Chinese, Khmer, Sinhala and Vietnamese.

The Public's Right to Know: Principles on Right to Information Legislation

These Principles were originally developed in 1999 and updated in 2015. They have been endorsed by Abid Hussain, the UN Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, in his report to the 2000 Session of the United Nations Commission on Human Rights (E/CN.4/2000/63), and referred to by the Commission in its 2000 Resolution on freedom of expression, as well as by Hussain's successor Frank LaRue in 2013 in his report to the UN General Assembly in 2013 (A/68/362, 4 September 2013).

Principle 1: Maximum disclosure 2

Principle 2: Obligation to publish 4

Principle 3: Promotion of open government 6

Principle 4: Limited scope of exceptions 10

Principle 5: Processes to facilitate access 12

Principle 6: Costs 16

Principle 7: Open meetings 18

Principle 8: Disclosure takes precedence 20

Principle 9: Protection for whistleblowers 20

About ARTICLE 19 24

මහජනයාගේ දැනගැනීමේ අයිතිය : තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය හා සබැඳි නීති සම්පාදනයට අදාල මූලධර්ම

1999 දී සකස්කරන ලද මෙම මූලධර්ම 2015 දී යාවත්කාලීන කරන ලදී. මෙම මූලධර්ම 2000 වසරේ එක්සත් ජාතීන් ගේ මානව හිමිකම් සැසිවාරයට (E/CN.4/2000/63) ඉදිරිපත් කරන ලද සිය වාර්තාව මගින් සහ 2000 වසරේ කොමිසමේ යෝජනාවට යොමු කිරීම මගින්, එක්සත් ජාතීන් ගේ මත දැරීමේ හා භාෂණයේ නිදහස පිලිබඳ විශේෂ නියෝජිත අබිද් හුසේන් විසින් අනුමත කරනු ලැබ අත . එමෙන්ම ඔහුගේ අනුප්‍රාප්තික ප්‍රැන්ක් ලාරූ විසින් 2013 එක්සත් ජාතීන් ගේ වාර්ෂික ස්මුළුවට ඉදිරිපත් කරන ලද සිය වාර්තාවට ඇතුලත් කිරීමෙන් ද අනුමත කර තිබේ (a/68/362, 4 September 2013).

මූලධර්ම 1 – උපරිම අනාවරණය 3

දෙවන මූලධර්මය – ප්‍රකාශනයට බැඳී සිටීම 5

තුන්වන මූලධර්මය – විවෘත ආණ්ඩුකරණයට අනුබලදීම 7

හතරවැනි මූලධර්මය – සීමිත ව්‍යතිරේකයන් 9

පස්වැනි මූලධර්මය – පහසුවනේ ලඟාවීම සඳහා ක්‍රියාකිරීම 13

සයවැනි මූලධර්මය – පිරිවැය 17

සත්වැනි මූලධර්මය – විවෘත සාකච්ඡා 19

අටවැනි මූලධර්මය – වඩා වැදගත් වන්නේ හෙලිදරව් කිරීමය 21

නවවැනි මූලධර්මය – නළාපිඹින්නන් ආරක්ෂා කිරීම 21

ආර්ටිකල් 19 පිළිබඳව 25

Principle 1: Maximum disclosure

Right to information legislation should be guided by the principle of maximum disclosure

The principle of maximum disclosure establishes a presumption that all information held by public bodies should be subject to disclosure and that this presumption may be overcome only in very limited circumstances (see Principle 4). This principle encapsulates the basic rationale underlying the very concept of the right to information in international law and ideally should be provided for in the Constitution to make it clear that access to official information is a basic right. The overriding goal of legislation should be to implement maximum disclosure in practice.

Public bodies have an obligation to disclose information and every member of the public has a corresponding right to receive information. The right should be available to all persons and informal and formal organisations, regardless of citizenship or residence. The exercise of this right should not require individuals to demonstrate a specific interest in the information or to explain why they wish to obtain it. Where a public authority seeks to deny access to information, it should bear the onus of justifying the refusal at each stage of the proceedings. In other words, the public authority must show that the information which it wishes to withhold comes within the scope of the limited regime of exceptions, as detailed below.

Definitions

Both 'information' and 'public bodies' should be defined broadly.

'Information' includes all materials held by a public body, regardless of the form in which the information is stored (document, computer file or database, audio or video tape, electronic recording and so on), its source (whether it was produced by the public body or some other entity or person) and the date of production. The legislation should also apply to information which has been classified as secret or some other designation, subjecting them to the same test as all other information. In some jurisdictions, this extends to samples of physical materials used by public bodies in public works The law should also include, the obligation to disclose should apply to records themselves and not just the information they contain, as the context in which it is held is information also.

For purposes of disclosure of information, the definition of 'public body' should include all branches and levels of government including local government,

මූලධර්ම 1 – උපරිම අනාවරණය

තොරතුරු දැනගැනීමේ නීතියක් උපරිම අනාවරණය පිළිබඳ මූලධර්මයෙන් මෙහෙයවිය යුත්තේය

උපරිම අනාවරණය පිළිබඳ වූ මූලධර්මය ස්ථාපිතවී ඇත්තේ මහජන ආයතන සතු සියලුම තොරතුරු හෙළිදරව් කරනු ලැබීමට යටත්වන්නේය යන පිළිගැනීම මතවන අතර එසේ නොවන්නේ ඉතාම සීමා සහිත තත්ත්වයන් යටතේ ය . (බලන්න මූලධර්ම 4) . නිල තොරතුරු ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව මූලික අයිතියක් ය යන්න ව්‍යවස්ථාව මගින් නිරවුල් කිරීම ප්‍රශස්තය යන තොරතුරු දැන ගනීම සඳහා වන ජාත්‍යන්තර නීතියේ සංකල්පය, මෙම මූලධර්මයේ ඉතාම වැදගත් පදනම වන්නේ ය .

තොරතුරු අනාවරණය කිරීම මහජන ආයතනයන් හි වගකීමක් වන අතර සෑම පුද්ගලයකුටම එම තොරතුරු වෙත ලගාවීමේ, පරිශීලනය කිරීමේ සම අයිතියක් ඇත්තේය . පුරවැසිභාවය හෝ නේවාසික තත්ත්වයන් නොසලකා සෑම පුද්ගලයකුටම සහ විධිමත් හා අවිධිමත් සංවිධානයන්ට එම අයිතිය තිබිය යුත්තේ ය . මෙම අයිතිය ක්‍රියාවේ යෙදවීමේදී පුද්ගලයකුට , තොරතුරු ලබා ගන්නේ ඇයිද යන්න පැහැදිලි කිරීමට හෝ එම තොරතුරු පිළිබඳ විශේෂ ලැදියාවක් පෙන්නුම් කිරීමක් අවශ්‍ය නොවිය යුත්තේය . මහජන අධිකාරියක් විසින් තොරතුරු ලබාදීම ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලබන අවස්ථාවකදී, එම ක්‍රියාවලියේ සෑම අදියරකදීම, එකී ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබීම සාධාරණීය කරනු ලැබීමේ වගකීමකට බැඳී සිටින්නේය . වෙනත් ආකාරයකට කියන්නේනම්, මෙහි පහත විස්තරාත්මකව සඳහන් කර ඇති පරිදි, එම තොරතුරු ලබා නොදීම, නීතිමය ව්‍යතිරේකයන්ට යටත්බව මහජන අධිකාරිය විසින් පෙන්නුම් කළයුත්තේය .

අර්ථනිරූපන

"තොරතුරු" හා "මහජන ආයතන " යන දෙකම හොඳින් අර්ථනිරූපනය කළයුත්තේය .

මහජන ආයතනයක් සතු සියලුම කරුණු – ගබඩා කරනු ලැබ ඇති ක්‍රමවේදය කුමක් වුවත් (ලියවිලි, පරිගණක ලිපිගොනු හෝ දත්ත ගබඩා, ශ්‍රව්‍ය /දෘශ්‍ය තැටි, ඉලෙක්ට්‍රෝනික පටිගත කිරීම ආදී) , එහි මූලාශ්‍රය (මහජන ආයතනයක්, වෙනත් ආයතනයක් හෝ පුද්ගලයකු විසින් එය නිපදවනු ලැබුවේද යන්න) සහ එය නිපදවනු ලැබූ දිනය – “තොරතුරු" යන්නට ඇතුලත්වේ. "රහස්‍ය" ලෙස හෝ වෙනත් නාමයන් යටතේ වර්ගීකරණය කරනු ලැබ ඇති තොරතුරුද, නීතිය විසින් අනෙක් තොරතුරු හා සමානවම සැලකිය යුත්තේය . සමහර බලාධිකාරයන්හිදී මෙය , මහජන ආයතන විසින්, මහජන කටයුතු සඳහා යොදාගනු ලැබූ භෞතික තොරතුරු සාම්පලයන් සඳහා ද යෙදේ. තොරතුරු ගබඩා කර ඇති සන්ධර්භය අනුව , තොරතුරු පමනක් නොව ඒවායේ වාර්තා ද අනාවරණය කිරීමේ වගකීමට යටත්වනසේ නීතිය සකස් කල යුතුය .

තොරතුරු හෙළිදරවු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මත , "මහජන ආයතන " යන්නට ; අධිකරණ ආයතන , දෙපාර්තමේන්තු නොවන ආණ්ඩුව විසින් පිහිටුවන ලද ස්වාධීන ආයතන , සංස්ථා, ජනසතු කරන ලද කර්මාන්ත , ව්‍යවස්ථාපිත ආයතන , ජාතික පාර්ලිමේන්තුවද අතුලුව සියලුම නියෝජිතායතන ඇතුළු සියලුම රජයේ ආයතනද සහ මහජන කටයුතු ඉටුකරනු ලබන පුද්ගලික ආයතන (මහා මාර්ග නඩත්තු කරනුලබන හා දුම් රිය නඩත්තු කරනු ලබන ආයතන වැනි) හෝ තීරණ ගැනීමේ අයිතිය ඇති ආයතන හා රජයේ මුදල් වැයකරන ආයතන ආදිය ඇතුලත්වේ. ආරක්ෂාවභාර ආයතනද ඇතුළුව, කිසිම ආයතනයක් මෙයින් නිදහස් නොවේ. පරිසරය , සෞඛ්‍ය හා මානව හිමිකම් ආදී විෂය යන්ට අදාල තොරතුරු සන්තකයේ තබාගන්නා සහ එම තොරතුරු හෙළිදරවු කිරීමෙන් මහජන අවාදානම් අවම කළ හැක්කේ නම්, එවැනි තොරතුරු ඇති පුද්ගලික ආයතනයන් ද මෙයට ඇතුලත් ය . රාජ්‍යයන් අතර කටයුතු කරන සංවිධානද මෙම ලියවිල්ලෙන් පෙන්නුම් කරනු ලබන තොරතුරු දැනගනීමේ මූලධර්මයන් පිළිබඳ වපසරියට ඇතුලත් වේ.

තොරතුරු ගබඩා කිරීම සහ විනාශ කිරීම

තොරතුරු ලබාදීමට ඇති සූදානම සහ එම ක්‍රියාවලියේ සුපිළිපන්නභාවය ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා මහජන ආයතනයන්හි ඇති තොරතුරු විනාශ නොවීමටත් ඒවා පවත්වාගෙන යාමටත් අවශ්‍ය අවම ප්‍රමිතීන් නීතිය මගින් ස්ථාපිත කළ යුත්තේය . මහජන ලේඛණාරක්ෂණය සතුටුදායක ලෙස පවත්වාගැනීම සඳහා අවශ්‍ය සම්පත් හා අවධානය එම ආයතන වෙත ලබාදිය යුත්තේය . තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශ වීම වළකාලීම හෝ ඒවා විනාශ කිරීම අපරාධ ඝණයේ වරදක් බවට පත්කළ යුතුය .

elected bodies (including national parliaments), bodies which operate under a statutory mandate, nationalised industries and public corporations, non-departmental bodies or quangos (quasi non-governmental organisations), judicial bodies, and private bodies which carry out public functions (such as maintaining roads or operating rail lines) or hold decision-making authority or expend public money. No bodies, including defence and security bodies, should be exempt. Private bodies themselves should also be included if they hold information whose disclosure is likely to diminish the risk of harm to key public interests, such as the environment and health or affect individuals' human rights. Inter-governmental organisations should also be subject to right to information regimes based on the principles set down in this document.

Retention and Destruction of Information

To protect the integrity and availability of information, the law should establish minimum standards regarding the maintenance and preservation of information by public bodies. Such bodies should be required to allocate sufficient resources and attention to ensuring that public record-keeping is adequate. It should provide that obstruction of access to, or the willful destruction of information is a criminal offence.]

Principle 2: Obligation to publish

Public bodies should be under an obligation to publish key information

The right to information implies not only that public bodies respond to requests for information but also that they proactively publish and disseminate widely information of significant public interest, subject only to reasonable limits based on resources and capacity. Which information should be published will depend on the public body concerned. The law should establish both a general obligation to publish and key categories of information that must be published.

Public bodies should, as a minimum, be under an obligation to routinely publish and update the following categories of information:

- operational information about how the public body functions, including objectives, organizational structures, standards, achievements, manuals, policies, procedures, rules, and key personnel;
- information on audited accounts, licenses, budgets, revenue, spending, subsidy programmes public procurement, and contracts;

දෙවන මූලධර්මය – ප්‍රකාශනයට බැඳී සිටීම

වැදගත් තොරතුරු ප්‍රසිද්ධ කිරීමට මහජන ආයතන බැඳී සිටිය යුත්තේය

තොරතුරු සඳහා ඇති අයිතිය යන්නෙන් ඇඟවෙන්නේ අයදුම්කළ විට තොරතුරු ලබා දීම පමණක් නොවේ. සම්පත් සීමාසහිතභාවයට පමණක් යටත්ව , සැළකිය යුතු මහජන වැදගත්කමක් ඇති තොරතුරු ස්වෙච්ඡාවෙන්ම ප්‍රකාශයට පත් කිරීමත් ඒවා පුළුල් ලෙස බෙදා හැරීමත් එයට ඇතුලත්වේ. කුමන තොරතුරු ප්‍රකාශනයට පත් කළ යුතුද යන්න තීරණය වන්නේ ආයතනයේ ස්වභාවය මතය . තොරතුරු ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතු බවටත්, ප්‍රකාශයට පත් කළයුත්තේ කුමන ප්‍රධාන තොරතුරුද යන්නටත් අදාලව නීති පැනවිය යුතුය .

මහජන ආයතන විසින් අවම වශයෙන් පහත දැක්වෙන තොරතුරු සිරිතක් ලෙස ප්‍රකාශනයට පත්කළ යුත්තේය, යාවත්කාලීන කළයුත්තේය .

- ආයතනයේ පරමාර්ථ, ව්‍යුහය , ප්‍රමිතීන්, ලබා ඇති ප්‍රතිඵල , අත් පොත්, ප්‍රතිපත්ති, ක්‍රියා පටිපාටි, රීති හා ආයතනයේ ප්‍රධාන නිලධාරීන් ද ඇතුළුව ආයතනයේ ක්‍රියා කාරකම් පිළිබඳ තොරතුරු;
- විගණනය කරනලද ගිණුම්, බලපත්‍ර , අයවැය , ආදායම , වියදම , අධාර වැඩ සටහන්, මිලදී ගැනීම් හා ගිවිසුම් පිළිබඳ තොරතුරු;
- මහජන ආයතනයට අදාලව සිදුකරෙන සෘජු මහජන ක්‍රියාකාරකම් හෝ අයදුම් හා පැමිණිලි පිළිබඳ තොරතුරු;
- ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්තිමය හෝ නීති කෙටුම්පත් සම්බන්ධව මහජනයාට මැදිහත්විය හැකි ආකාරය පිළිබඳ මගපෙන්වීම්;
- ලේඛණ රෙජිස්ට්‍රියද ඇතුලත්ව , ආයතනය සතුවන්නේ කුමන තොරතුරුද හා ඒවා ගබඩා කර ඇත්තේ කුමන ආකාරයෙන් ද; සහ
- මහජනයා කෙරෙහි බලපෑමක් ඇතිවන්නාවූ තීරණ හෝ ප්‍රතිපත්ති පිලිබඳව – පරිසරයට , සමාජයට හා මානව හිමිකම්වලට ඇතිවන්නාවූ බලපෑම පිළිබඳ ඇගයීම ද ඇතුළුව – එවැනි තීරණයකට එළැඹුනේ ඇයිද යන්නත් එම තීරණය ගැනීමේ සන්දර්භයට අදාල ලිපිලේඛණත්

විවෘත දත්ත සහ නැවත භාවිතාව

තොරතුරු විවෘතව හා අදාලවන අවස්ථාවන්හී දී යන්ත්‍රානුසාරයෙන් කියවීමට හැකිවන ලෙසත්, කිසිම බාධාවකින් තොරව ඒවා නැවත භාවිතා කිරීමට හැකිවන ආකාරයෙනුත් අයදුම් කිරීමකට ප්‍රතිචාර ලෙස මෙන්ම ස්වෙච්ඡාවෙන්මත් ප්‍රකාශනයට පත්කළ යුත්තේය .

තුන්වන මූලධර්මය – විවෘත ආණ්ඩුකරණයට අනුබලදීම

මහජන ආයතන ක්‍රියාකාරී ලෙස විවෘත ආණ්ඩුකරණයට අනුබලදිය යුත්තේය

තොරතුරු ලබාගැනීමේ නිදහස පිලිබඳ නීතියේ අරමුණු ඉටු කරගැනීම සඳහා මහජන අයිතීන් පිලිබඳ ඔවුන් දැනුවත් කිරීමත් රාජ්‍ය විසින්ම විවෘතභාවය පිළිබඳ සංස්කෘතියකට අනුබලදීමත් අත්‍යාවශ්‍ය වේ. විවිධ රටවල අත්දැකීම් මගින් පෙන්නුම් කරනුයේ නීතියට ගරු නොකරන නිලධාරී පැලැන්ති විසින් ඉතාමත් ඉදිරිගාමී නීති බලරහිත බවට පත්කර ඇති බවය . එබැවින් තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය පිලිබඳ නීති බලාත්මක කරගැනීම සඳහා ප්‍රවර්ධන ක්‍රියාකාරකම් අත්‍යාවශ්‍ය අංගයක් වේ.

- information on any requests, complaints or other direct actions which members of the public may take in relation to the public body;
- guidance on processes by which members of the public may provide input into major policy or legislative proposals;
- the types of information which the body holds and the form in which this information is held, including any registers of documents and databases; and
- the content of any decision or policy affecting the public, along with reasons for the decision and background material of importance in framing the decision, including all environmental, social, or human rights impact assessments.

Open data and reuse

Information proactively published, as well as that released in response to requests, should be made available in open and machine readable formats when applicable, and without restrictions on its further use and publication.

Principle 3: Promotion of open government

Public bodies must actively promote open government

Informing the public of their rights and promoting a culture of openness within government are essential if the goals of right to information legislation are to be realised. Indeed, experience in various countries shows that a recalcitrant civil service can undermine even the most progressive legislation. Promotional activities are, therefore, an essential component of a right to information regime. This is an area where the particular activities will vary from country to country, depending on factors such as the way the civil service is organised, key constraints to the free disclosure of information, literacy levels and the degree of awareness of the general public. The law should require that adequate resources and attention are devoted to the question of promoting the goals of the legislation.

Public Education

As a minimum, the law should make provision for public education and the dissemination of information regarding the right to access information, the scope of information which is available and the manner in which such rights may be exercised. In countries where newspaper distribution or literacy levels

සාමන්‍ය ජනතවගේ අවබෝධයේ ප්‍රමාණය , සාක්ෂරතාවය , නිදහස් තොරතුරු නිරාවරණයකට ඇති ප්‍රධාන සීමාවන්, නිලධාරී තන්ත්‍රය සංවිධානගතවී ඇති ආකාරයේ ස්වභාවය සමාන නොවීම වැනි හේතුමත මෙවැනි ප්‍රවර්ධන ක්‍රියාකාරකම් රටින් රටට සුවිශේෂ වන්නේය . නීතියේ පරමාර්ථ ඉටු කරගැනීම සඳහා එවැනි ප්‍රවර්ධන ක්‍රියාවලියකට අවශ්‍ය අවධානය සහ සම්පත් නීතිය මගින්ම නියම කිරීම යහපත්වේ.

මහජන අධ්‍යාපනය

අවමවශයෙන් වත්, අයිතීන් භාවිතා කළහැකි ආකාරයද ඇතුළත්ව තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය පිළිබඳ කරුණු බෙදාහැරීමටත් මහජන අධ්‍යාපනය සඳහාත් අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන නීතිය මගින් ඇතිකළ යුතුය . සාක්ෂරතාවයෙන් දුබල , පුවත්පත් බෙදාහැරීම අඩු මට්ටමක ඇති රටවල එවැනි අධ්‍යාපන වැඩ සටහන් සඳහා හොඳම මාර්ගය වන්නේ ගුවන් විදුලි මාධ්‍යයය . ප්‍රාදේශීය තොරතුරු මධ්‍යස්ථාන හා වෙනත් පුරවැසි සංවිධාන මත පදනම්වූ තොරතුරු පද්ධතීන්ද මේ සඳහා යොදාගත හැක . තැනින් තැන පෙන්වියහැකි වාර්ථා චිත්‍රපට , සාකච්ඡා වැනි නිර්මාණාත්මක විකල්ප පිළිබඳවත් සොයා බැලිය හැක . මෙවැනි වැඩසටහන් තොරතුරු ලබාගැනීම පිළිබඳවූ අයදුම්පත් සළකාබලන තනි තනි මහජන ආයතනවලටම හෝ ප්‍රවර්ධන කටයුත්ත වෙනුවෙන්ම පිහිටුවනු ලබන ආයතනයක් වෙතද භාරදිය හැක .

රාජ්‍ය රහස් පිළිබඳවවූ සංස්කෘතිය සමග ගනුදෙනු කිරීම

ආණ්ඩුවක් තුළ ඇති රහස්‍යභාවය පිළිබඳවවූ සංස්කෘතිය සමග ගනුදෙනු කිරීම ගැටළුවට පිලියම් ලෙස නීතිය මගින් යාන්ත්‍රණ ගණනාවක් ඇතිකළ හැකිය . තොරතුරුවලට ඇති අයිතිය පිළිබඳව සියලුදේ ඇතුලත් සම්පූර්ණ පුහුණුවක් සිය සේවාදායකයින් වෙත ලබාදීමේ අවශ්‍යතාවය එයට ඇතුලත් කළ හැක . තොරතුරු කෙරෙහි ඇති අයිතියේ වැදගත්කම , එයට අදාල සියලු විෂයයන්, තොරතුරු ලබාදීමේ යාන්ත්‍රණ පිලිබඳ ක්‍රියා පටිපාටීන්, කාර්යක්ෂම ලෙස තොරතුරු නඩත්තු කරන්නේ හා ඒවාට පිවිසෙන්නේ කෙසේද වැනි කරුණු, රහසිගතව තොරතුරු හෙළිකරන්නන්ට අදාල සියලු කරුණු, තම ආයතනය කුමන ආකාරයේ තොරතුරු ලබාදීමට බැඳී සිටින්නේද වැනි කරුණු එවැනි පුහුණුවක් මගින් ආමන්ත්‍රණය කළ හැක . තමතමන් ගේ භූමිකාවට අනුරූපනවන අයුරින් සියලුම නිලධාරීන් වෙත කිසියම් ආකාරයක පුහුණුවක් ලබදිය යුතුය .

මහජනයාගේ අධ්‍යාපනය භාර රජයේ නිල ආයතනයටද විවෘත ආණ්ඩුකරණය පිළිබඳ සංකල්පය ප්‍රවර්ධනය වෙනුවෙනේ භූමිකාවක් හිමිය . ඉතා හොඳින් කටයුතු කරන , රහස්‍යභාවය පිළිබඳ ගැටලුව ආමන්ත්‍රණය වෙනුවෙනේ වැඩ සටහන් දියත්කරන , සන්නිවේදන වැඩ සටහන් දියත් කරන ආයතන වෙත ප්‍රතිදාන පිරිනැමීමේත්, වඩා වැඩියෙන් රහස්‍ය සංස්කෘති පවත්වාගෙන යනු ලබන ආයතන විවේචනය කිරීමේත් ප්‍රතිපත්තියක් ඇතිකළ යුතුය. ලබාගන්නා ලද ප්‍රතිඵල මෙන්ම මුහුණ දෙන ගැටළුන්ද ඇතුලුව , මහජනයාට තොරතුරු වෙත පිවිසීමේ හැකියාව වැඩි දියුණු කිරීම වෙනුවෙන් ගන්නාලද ක්‍රියාමාර්ග , තොරතුරු නිදහසේ ගලායාමට ඇති හඳුනාගන්නා ලද පවත්නා සීමාවන් තිබේනම් ඒවාද , ඉදිරි වසරේ ක්‍රියාමාර්ගද ඇතුලත් වාර්ෂික වාර්තාවක් සියලුම මහජන ආයතන විසින් පාර්ලිමේන්තුවට හා/හෝ පාර්ලිමේන්තු ආයතන වෙත ලබාදිය යුතුය .

හතරවැනි මූලධර්මය – සීමිත ව්‍යතිරේබයන්

ව්‍යතිරේබයන් “හානිය " සහ "මහජන ලැදියාව " පිළිබඳ පරීක්ෂණයට තදබල ලෙස යටත්ව පහැදිලිවත් සියුම් ලෙසත් අර්ථකතනය යුත්තේය

ව්‍යතිරේබයන් පිළිබඳ සීමාවන්ට යටත්වන බව පෙන්නුම් කිරීමේ හැකියාවක් ඇත්තේනම් මිස තොරතුරු සඳහාවන සෑම මහජන ඉල්ලීමක්ම ඉටුකළ යුත්තේය . තදින්ම නියම කරනලද කොටස් තුනකින් යුතු පරීක්ෂණය සමත්වනබව පෙන්නුම් කිරීමට මහජන ආයතනය සමත්වන්නේනම් මිස තොරතුරු අයැදුම් ප්‍රතික්ෂප කිරීමක් සාධාරණීයකරණය නොකළ හැක්කේය . ආයතනයකට විශේෂිත වූ තොරතුරක් නිකුත් කිරීමෙන් වැළකිසිටිය හැකිවන එකම අවස්ථාව වන්නේ ලියකියවිලිවළින් හෝ වාර්තාවලින් බැහැරකරන ලද තොරතුරු තිබේනම් පමණක් වන අතර එවන් අවස්ථාවන්හිදී සංස්කරණය කරනලද වාර්තාවක් ලබාදිය යුතුය .

are low, the broadcast media are a particularly important vehicle for such dissemination and education. Information and communications technologies can also be effective. Local public information boards and other community-based information systems should also be used. Creative alternatives, such as town meetings or mobile film units, should also be explored. Such activities should be undertaken both by individual public bodies and a specially designated and adequately funded official body – either the one which reviews requests for information, or another body established specifically for this purpose.

Tackling the culture of official secrecy

The law should provide for a number of mechanisms to address the problem of a culture of secrecy within government. These should include a requirement that public bodies provide comprehensive right to information training for their employees. Such training should address the importance and scope of right to information, procedural mechanisms for accessing information, how to maintain and access records efficiently, the scope of whistleblower protection, and what sort of information a body is required to publish. Officials at all levels should receive some training, depending on their role.

The official body responsible for public education should also play a role in promoting openness within government. Initiatives might include incentives for public bodies that perform well, campaigns to address secrecy problems and communications campaigns encouraging bodies that are improving and criticising those which remain excessively secret. Bodies should provide annual reports to Parliament and/or Parliamentary bodies on their activities, highlighting problems and achievements, which might also include measures taken to improve public access to information, any remaining constraints to the free flow of information which have been identified, and measures to be taken in the year ahead.

Principle 4: Limited scope of exceptions

Exceptions should be clearly and narrowly drawn and subject to strict “harm” and “public interest” tests

All individual requests for information from public bodies should be met unless the public body can show that the information falls within the scope of the limited regime of exceptions. A refusal to disclose information is not justified unless the public authority can show that the information meets a strict three-

කොටස් තුනේ පරීක්ෂාව

- ජාත්‍යන්තර නීතියට අනුකූල යුක්තිසහගත අරමුණකට අදාල තොරතුරක්;
- හෙළිදරව් කිරීමෙන් එම අරමුණට සැලකිය යුතු හානියක් සිදුවන්නේනම්; හා
- එම හානිය මහජන ළැදියාවට වඩා විශාල වන්නේනම්.

කිසියම් මහජන ආයතනයක කටයුතු වලින් විශාලම කොටසක් මේ ව්‍යතිරේඛ ගණයට අයත්වුවත්, කිසිම මහජන ආයතනයක් නීතියේ බලාධිකාරයට යටත්වීමෙන් නිදහස් නොකළ යුතුය . මෙය , විධායක , ව්‍යවස්ථාදායක හා අධිකරණ ඇතුලු සෑම රජයේ අංශයකටම මෙන්ම රාජ්‍ය ආරක්ෂක ආයතන හා ඒවායේ ක්‍රියාකාරකම් ද ඇතුළු ආණ්ඩුවක සෑම ක්‍රියාකාරකමටම අදාලවේ. සීමාකිරීමේ අරමුණ, ආණ්ඩුව අපහසුතාවයට පත්වීමෙන් ආරක්ෂා කරගැනීම හෝ දූෂණ හා මානව හිමිකම් කඩකිරීම් හෙළිදරව් වීම වළකාලීම වේ නම් එවැන්නක් සාධාරණීය කළ නොහැක්කේය .

ව්‍යතිරේඛයන් සාධාරණය කළහැකි යුක්තිසහගත අරමුණු

තොරතුරු සීමා කළහැකි යුක්තිසහගත අරමුණු අඩංගු සම්පූර්ණ ලැයිස්තුවක් නීතිය මගින් ස්ථාපිත කළ යුත්තේය . එවැනි ලයිස්තුවකට ඇතුලත් කළ යුත්තේ යුක්තිසහගත පදනමක් වශයෙන් සලකනු ලබන්නාවූ දෙ පමණක් වන අතර එය, නීතිය බලගැන්වීම, ජාතික ආරක්ෂාව , පුද්ගලිකත්වය , වාණිජ හෝ අනකෙුත් රහස්‍යභාවයන්, මහජන හෝ පුද්ගලික ආරක්ෂාව , ආණ්ඩුවේ සුපිළිපන්න හා කාර්යක්ෂම තිරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලි වැනි ජාත්‍යන්තර නීතිය අනුව පිළිගෙන ඇති කරුණු වලට පමණක් සීමා කළ යුතුය .

තොරතුරු හෙළිදරවු කිරීම සීමා කිරීම වැළැක්වීම සඳහාත් යුක්තිසහගත අරමුණුවලට හානියක් නොවීමටත් ව්‍යතිරේඛයන් සියුම් ලෙස අර්ථකතනය කිරීම යහපත් වේ. ව්‍යතිරේඛ පදනම් වියයුත්තේ තොරතුරුවල අන්තරගතය මත මිස වර්ගීකරණය හෝ ස්වභාවය මත නොවේ. නිදහස් නොකළ තොරතුරු නිතර සුපරීක්ෂණය කළ යුත්තේ එවැනි නිදහස් කිරීමක වලංගුභාවය තවමත් තිබේ දැයි පරීක්ෂා කිරීමටය . නිදසුනක් ලෙස ජාතික ආරක්ෂාවේ නාමයෙන් වර්ගීකරණය කිරීම් එම විශේෂ ජාතික ආරක්ෂාව පිළිබඳ තර්ජනය පහව ගිය පසු තවදුරටත් වලංගු නොවේ. අති විශේෂ තත්ත්වයන් යටතේ හැර ව්‍යතිරේඛයන් ගේ සීමාව වසර 15කට වඩා වැඩි නොකළ යුතුය .

ප්‍රතික්ෂප කිරීමක් සැළකිය යුතු හානිය පිළිබඳ පරීක්ෂණයෙන් සමත් විය යුතුය

තොරතුරු හුදකේ, නීතියේ සඳහන් තොරතුරු සීමා කළහැකි යුක්තිසහගත අරමුණු අඩංගු ලැයිස්තුවට ඇතුලත් වීම පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවේ. තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමෙන්, 'තොරතුරු සීමා කළහැකි යුක්තිසහගත අරමුණු' වලට සැළකිය යුතු හානියක් සිදුවන බවද මහජන ආයතනය විසින් පෙන්නුම් කළ යුතුය . නිදසුනක් ලෙස , ආරක්ෂක හමුදාවන්ට අදාල දූෂණ හෙළිදරව් කිරීමක් බැලු බැල්මට ජාතික ආරක්ෂාව දුර්වල කරන්නක් ලෙස පෙනුනද කාලයාගේ ඇවෑමෙන් එය දූෂණ තුරන් කිරීමටත් ආරක්ෂක හමුදා ශක්තිමත් කිරීමටත් හේතුවේ. එවැනි තත්ත්වයකදී තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමෙන් වැළකී සිටීමක් යුක්තිසහගත කළ හැක්කේ, තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමේ අවසාන ප්‍රතිඵලයේ බලපෑම මගින් 'තොරතුරු සීමා කළහැකි යුක්තිසහගත අරමුණු' වලට සැළකිය යුතු හානියක් සිදුවන්නේනම් පමණි.

වඩා වැදගත්වන්නේ මහජන යහපතය

'තොරතුරු සීමා කළහැකි යුක්තිසහගත අරමුණු' වලට සැළකිය යුතු හානියක් සිදුවන බව පෙන්විය හැකි වුවත් හෙළිදරව් කීමෙන් ඇතිවන වන ප්‍රතිලාභය හානියට වඩා වැඩි වන්නේනම් එවිට තොරතුරු අනාවරණය කිරීම කළයුත්තේය . නිදසුනක් ලෙස යම් නිශ්චිත තොරතුරක් එහි ස්වභාවය අනුව පුද්ගලික ඝණයට ඇතුලත් විය හැකිවුවත් ඒ සමගම එය ආණ්ඩුවේ ඉහලමට්ටමේ දූෂණයකට අදාලවිය හැක . 'තොරතුරු සීමා කළහැකි යුක්තිසහගත අරමුණු' වලට වන හානිය මහජන යහපත සමග

part test.

Bodies should only withhold the specific information that is exempted in documents or records and provide redacted versions of the remainder of the material.

The three-part test

- the information must relate to a legitimate aim as provided for in international law;
- disclosure must threaten to cause substantial harm to that aim; and
- the harm to the aim must be greater than the public interest in having the information.

No public bodies should be completely excluded from the ambit of the law, even if the majority of their functions fall within the zone of exceptions. This applies to all branches of government (that is, the executive, legislative and judicial branches) as well as to all functions of government (including, for example, functions of security and defence bodies). Non-disclosure of information must be justified on a case-by-case basis.

Restrictions whose aim is to protect governments from embarrassment or the exposure of wrongdoing including human rights violations and corruption can never be justified.

Legitimate aims justifying exceptions

A complete list of the legitimate aims which may justify non-disclosure should be provided in the law. This list should include only interests which constitute legitimate grounds for refusing to disclose documents and should be limited to matters recognized under international law such as law enforcement, privacy, national security, commercial and other confidentiality, public or individual safety, and the effectiveness and integrity of government decision-making processes.

Exceptions should be narrowly drawn so as to avoid limiting the disclosure which does not harm the legitimate interest. They should be based on the content, rather than the type, of the information. Information that is withheld should be routinely reviewed to ensure that the exemption still applies. For example, the justification for classifying information on the basis of national security may well disappear after a specific national security threat subsides. Exceptions should be limited to no more than 15 years, except in extraordinary circumstances.

සැසඳිය යුතුය . මහජන යහපත, 'තොරතුරු සීමා කළහැකි යුක්තිසහගත අරමුණු' වලට වන හානියට වඩා වැඩි වන්නේනම් නීතිය මගින් තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමට ඉඩ දිය යුත්තේය . මහජන යහපතට ඇතුලත් කළයුතු අනෙකුත් කරුණු වන්නේ, තවමත් විවාදයට භාජනයවී ඇති මහජනයාට වැදගත් වන එකතු කිරීම්, දේශපාලන විවාදයට ඇති මහජන සහභාගිත්වය වැඩිදියුණු කිරීම්, විශේෂයෙන් මහජන අරමුදල් භාවිතාව හා මහජන කටයුතුවලදී වගවීම වැඩි දියුණු කිරීම; බරපතල අකටයුතුකම්; මානව හිමිකම් කඩකිරීම්ද ඇතුලත්ව, බලය අයුතු ලෙස භාවිතා කිරීම්, දැනුවත්ව බරපතල අකටයුතුකම් සැඟවීම්; හා මහජන සෞඛ්‍ය හා ආරක්ෂාව කෙරෙහි ඇති ප්‍රයෝජනය ය .

පස්වැනි මූලධර්මය – පහසුවෙන් ලඟාවීම සඳහා ක්‍රියාකිරීම

තොරතුරු අයදුම් ඉටුකිරීම සඳහා වන ක්‍රියා පටිපාටිය කඩිනම් හා සාධාරණ වියයුතු අතර ප්‍රතික්ෂප කිරීම් සඳහා ස්වාධීන විමර්ශන වාර්තා ඉදිරිපත්කල යුතුය

තොරතුරු සඳහා වන මහජන අයදුම් හා ඒවා ලබාදීම සහතික කරන පහසු සහ විවෘත අභ්‍යන්තර ක්‍රියා පටිපාටියක් සෑම මහජන ආයතනයක් විසින්ම ස්ථාපිත කිරීම අවශ්‍යවේ. ආයතන විසින් එවැනි ඉල්ලීම්, නීතියට අනුකූලව ඉටුකිරීම සඳහා වගකිය යුතු පුද්ගලයකු පත්කළ යුතුය .

ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද හෝ අපැහැදිලි, ඉතාමත්ම පුලුල් හෝ එසේමෙත් නැත්නම් නැවත සංවර්ධනය කළයුතු තොරතුරු අයැදුම් කරන්නන්ට සහයවීම මහජන ආයතනයක යුතුකමකි. එමෙන්ම, පැහැදිලි ලෙසම ආයතනයේ කටයුතු වලට බාධා කිරීමේ අරමුණ සඳහා පමණක්ම වන වැදගැම්මකට නැති හා පීඩාවට පත්කිරීම සඳහා පමණක්ම වන වන ඉල්ලීම් ප්‍රතික්ෂප කිරීමේ හැකියාවක් මහජන ආයතනයට තිබිය යුතුය .

අයදුමක් සඳහා පිළිතුරුදීම මාසයක් තුල ඉටු කරන ලෙස නීති මගින් තදබල ලෙස සීමා පැණවීම යහපත් ය .

කුමන හෝ ප්‍රතික්ෂප කිරීමක්, නීතිය මගින් නියම කරන ලද ව්‍යතිරේකමත පදනම් වූ සත්‍ය හේතු සහිත ලිඛිත කරුණු දැක්වීමක් සමඟ නැවත විනිශ්චයක් සඳහා අයදුම් කිරීමට ඇති අයිතිය පිළිබඳ තොරතුරුද අයදුම්කරුට ලබා දිය යුතු බවට නීතිය මගින් ඉල්ලා සිටිය යුතුය .

අභියායචනා

තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් වන අයැදුම් සඳහා වන ක්‍රියා පටිපාටියේ මහජන ආයතනය තුල , ස්වාධීන අධිකාරියකට කරනු ලබන අභියායචනා, හා අධිකරණය වෙත අභියායචනා වශයෙන් තල තුනක් තිබෙනෙබව පැහැදිලි කළ යුතුය .

පළමු තීරණය නැවත සළකාබැලීම සඳහා ආයතනය තුලම අභියායචනය වෙනුවෙන් ඉහල අධිකාරියක් නීති ප්‍රතිපාදන මගින් ඇතිකළ යුතුය . මහජන ආයතනයක් විසින් තොරතුරු ලබාදීම ප්‍රතික්ෂපකරන සෑම අවස්ථාවකදීම ස්වාධීන ආයතනයක් වෙත අභියායචනය කිරීමේ පුද්ගල අයිතිය නීතිය මගින් තහවුරු කළයුතුය . මෙය , මේ සඳහාම ස්ථාපිත කරන ලද ආයතනයක්, ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයකු (දුක්ගන්නාරාල) හෝ දැනටමත් පවත්නා ආයතනයක් වියහැක . ඒ ඕනෑම අවස්ථාවකදී, එම ආයතනය සතුව නිශ්චිත බලතල හා ප්‍රමිතීන් තිබිය යුතුය . එහි ස්වාධීනත්වය , විධිමත්ව සහ එහි ප්‍රධානියා හා/හෝ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය පත්කිරීමේ ක්‍රියාවලිය මගින් සහතික කල යුතුය . වඩාත්ම හොඳම භාවිතාව නම් තොරතුරු පිලිබඳ කොමිසමක් ස්ථාපිත කිරීමය .පත්කිරීම්, මහජනයාට ද නාමයෝජනා සඳහා දායක වීමට ඉඩ සළසන්නාවූ සර්ව පාක්ෂික පාර්ලිමේන්තු කොමිටියක් (ව්‍යවස්ථාදායක සභාව) වැනි නියෝජිතායතනයක් මගින් කරනු ලබන්නේනම් මැනවි. එවැනි ආයතනයකට පත්කරනු ලබන පුද්ගලයින් ලැදියාවන්ගේ ගැටුමට යටත් නොවන, තදබල ලෙස වෘත්තීයමය ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල , ස්වාධීන හා නිපුණතාවයෙන් යුතු අයවලුන් වීම අවශ්‍යවේ.

එවැනි ආයතනයක ක්‍රියා පටිපාටිය සකස්විය යුත්තේ, තොරතුරු සඳහාවන ප්‍රතික්ෂප කරන ලද අයැදුමක අභියායචනයක්

Refusals must meet a substantial harm test

It is not sufficient that information simply fall within the scope of a legitimate aim listed in the law. The public body must also show that the disclosure of the information would cause substantial harm to that legitimate aim. In some cases, disclosure may benefit as well as harm the aim. For example, the exposure of corruption in the military may at first sight appear to weaken national defence but actually, over time, help to eliminate the corruption and strengthen the armed forces. For non-disclosure to be legitimate in such cases, the net effect of disclosure must be to cause substantial harm to the aim.

Overriding public interest

Even if it can be shown that disclosure of the information would cause substantial harm to a legitimate aim, the information should still be disclosed if the benefits of disclosure outweigh the harm. For example, certain information may be private in nature but at the same time expose high-level corruption within government. The harm to the legitimate aim must be weighed against the public interest in having the information made public. Where the latter is greater, the law should provide for disclosure of the information. Other public interests include making an important contribution to an ongoing public debate, promote public participation in political debate, improving accountability for the running of public affairs in general and the use of public funds in particular; expose serious wrongdoings, including human rights violations, other criminal offences, abuse of public office and deliberate concealment of serious wrongdoing; and benefit public health or safety.

Principle 5: Processes to facilitate access

Requests for information should be processed rapidly and fairly and an independent review of any refusals should be available

All public bodies should be required to establish open, accessible internal systems for ensuring the public's right to request and receive information. Bodies should designate an individual who is responsible for processing such requests and for ensuring compliance with the law.

Public bodies should also be required to assist applicants whose requests relate to published information, or are unclear, excessively broad or otherwise in need of reformulation. On the other hand, public bodies may be able to refuse clearly

හැකිතරම් සාධාරණ මනේම පහසු මුදලකට කඩිනමින් විසඳිය හැකි ආකාරයකටය . ප්‍රමාද කිරීම් මඟින් තොරතුරු අයැදුම් කිරීමෙ' වුවමනාව හෑල්ලුවට ලක් නගාළ යුතු අතර , සමාජයෙ' සෑම පුද්ගලයකු හටම මෙම ක්‍රියාපටිපාටිය වෙත පිවිසීමෙ' හැකියාව තහවුරු කළ යුතුවෙ'.

සාක්ෂිකරුවන් කැඳවීමෙ' හැකියාවද ඇතුළත්ව අභියායචනය විභාගකිරීමෙ' සම්පූර්ණ බලය එම පරිපාලන අධිකාරිය වෙත ලබාදියයුතුවෙ'. විශෙ'ෂයෙන්ම , සැළකිල්ලට ගැනීම සඳහා මහජන ආයතනය විසින් අදාල තොරතුරු හෝ වාර්තා ඉදිරිපත්කළ යුතුවෙ'. අවශ්‍ය සහ එය සාධාරණීයකරණය කළ හැකි අවස්ථාවන්හිදී විභාගය ප්‍රසිද්ධියෙ' නොවන ආකාරයට පැවැත්වීමෙ' හැකියාවද තිබිය යුත්තෙ'ය .

විමර්ශණයකින් නිගමනයකට එළැඹීමෙන් පසු, අභියායචනය නිෂ්ප්‍රභා කිරීමෙ'ත්, තොරතුරු ලබාදෙන ලෙස මහජන ආයතනයෙන් ඉල්ලාසිටීමෙ'ත්, මහජන ආයතනයෙන් ඉල්ලාසිටින නිල ගාස්තු සංශෝධනය කිරීමෙ'ත් හා මහජන ආයතනයෙ' බාධාකාරී හැසිරීම වෙනුවෙන අභියායචනය සම්බන්ධයෙන්වූ ගාස්තු හා/හෝ වෙනත් ක්‍රියාමාර්ග පැනවීම වැනි තදබල ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමෙ'ත් බලතල එම ආයතනයට තිබිය යුතුය . සිතාමතා තොරතුරු විනාශ කිරීම හෝ තොරතුරු වෙත පිවිසීමෙ' හැකියාව සාපරාධී ලෙස වළකාලීම ආදිය හෙළිදරව්වූ අවස්ථාවන්හිදී ඒවා අධිකරණය වෙත යොමු කිරීමෙ' බලයත් එවැනි ආයතනවෙත ලබාදිය යුතුය .

එම ආයතනය ලබාදුන් තීරණයට එරෙහිව අධිකරණය වෙත අභියායචනය කිරීමෙ' හැකියාව අයදුම්කරුට තිබිය යුතුය . මහජන ආයතනය සාධාරණ ලෙස ක්‍රියාකර ඇත්ද යන මූලික ප්‍රශ්නට පමණක් සීමා නොවී පැමිණිල්ලට අදාල සෑම කරුණක්ම විමර්ශණය කිරීමෙ' හැකියාව උසාවියට තිබිය යුතුය . එමගින්, විසඳීමට අපහසු කරුණු කෙරෙහි මෙන්ම තොරතුරු ලබාගැනීමෙ' නිදහස ප්‍රවර්ධනයට අදාල කරුණු කෙරෙහි තිබිය යුතු නිරන්තර යොමුවීම පිළිබඳවද ලැබිය යුතු අවශ්‍ය අවධානය ලැබෙනු නිසැකය .

සයවැනි මූලධර්මය – පිරිවැය

තොරතුරු ලබාදීම වෙනුවෙන් අයකරන ගාස්තු මඟින් පුද්ගලයින් අධෛර්යයමත් නොකළ යුත්තෙ'ය .

තොරතුරු ලබාගැනීමෙ' නිදහස පිළිබඳ නීතියෙ' මූලික පදනම, තොරතුරු වෙත පහසුවෙන් ළඟාවීම වන කල්හි, මහජන ආයතන වෙතින් තොරතුරු ලබාගැනීම වෙනුවෙන් දැරීමට සිදුවන පිරිවැය මඟින් මහජන ලැදියාවක් ඇති තොරතුරු ඉල්ලීමෙන් මහජනයා වළකාලීම නොසුදුසුවෙ'. විවෘතභාවයෙ' දීර්ඝකාලීන ප්‍රතිලාභය, දැරීමට සිදුවන පිරිවැයට වඩා බොහෝසෙයින් වැඩිබව හොඳින් ස්ථාපිත කරණලද කරුණකි.

මූලධර්මය නම්, තොරතුරු ලබාදීම සිදුවිය යුත්තෙ' නොමිලෙ' හෝ ඉතාමත් අඩු මුදලකට බව වන අතර තොරතුරු පිටපත්කිරීම/නැවත සකස්කිරීම හා තැපැල් කිරීම/ප්‍රවාහනය කිරීම වෙනුවෙන් දැරීමට සිදුවන සත්‍ය පිරිවැයට පමණක් සීමාවිය යුතුය යන්නය . තමාට අදාල පුද්ගලික තොරතුරු හෝ ප්‍රකාශනයක් සඳහා මහජන යහපතට අදාල අයැදුම් හෝ ජාතික දරිද්‍රතා සීමාවෙන් පහළ (අඩු ආදායම් ලාභී) සිටින්නගෙ' අයදුම් සඳහා ගාස්තු අයකිරීමෙන් නිදහස් කිරීම හෝ ඉතාමත් අඩු මුදලකට ඒවා ලබා දීම මැනවි. ඇතැම් බලාධිකාරයන් මහජන ලැදියාවක් ඇති ඉල්ලීම් සඳහා වැය කිරීමට සිදුවන මුදල සොයා ගැනීම වෙනුවෙන් වාණිජමය ඉල්ලීම් සඳහා ඉහල මිලක් අයකරනු ලැබුවද එය සම්පූර්ණයෙන් සඵලදායී ක්‍රමයක් ලෙස සලකනු නොලැබෙ'.

සත්වැනි මූලධර්මය – විවෘත සාකච්ඡා

මහජන ආයතනයන්හි සාකච්ඡා මහජනයාට විවෘත කිරීම යහපත්වෙ'

frivolous or vexatious requests that are only intended to disrupt the activities of the public body. Public bodies should not have to provide individuals with information that is contained in a publication that is freely available to the public, but in such cases the body must direct the applicant to the published source.

Provision should be made to ensure full access to information for disadvantaged groups, for example those who cannot read or write, those who do not speak the language of the record, or those who suffer from disabilities such as blindness.

The law should provide for strict time limits for the processing of requests on no more than one month.

The law should require that any refusals be accompanied by substantive written reasons, based on the exemptions set out in the law and provide the applicant information on their appeal rights.

Appeals

A process for deciding upon requests for information should be specified at three different levels: within the public body; appeals to an independent administrative body; and appeals to the courts.

Provision should be made for an internal appeal to a designated higher authority within the public authority who can review the original decision.

In all cases, the law should provide for an individual right of appeal to an independent body from a refusal by a public body to disclose information. This may be either an existing body, such as an Ombudsman or a specialised administrative body established for this purpose. In either case, the body must meet certain standards and have certain powers. Its independence should be guaranteed, both formally and through the process by which the head and/or board is/are appointed. The best practice is the create an independent information commission.

Appointments should be made by representative bodies, such as an all-party parliamentary committee, and the process should be open and allow for public input, for example regarding nominations. Individuals appointed to such a body should be required to meet strict standards of professionalism, independence and competence, and be subject to strict conflict of interest rules.

The procedure by which the administrative body processes appeals over requests for information which have been refused should be designed to operate rapidly and cost as little as is reasonably possible. This ensures that all members of the public can access this procedure and that excessive delays do not undermine the whole purpose of requesting information in the first place.

තමා වෙනුවෙන් ආණ්ඩුවක් කරනු ලබන්නේ කුමක්ද යන්න දැනගැනීමට මහජනයාට අයිතියක් ඇති බැවින්, තීරණ ගන්නා ක්‍රියාවලියට සහභාගිවීමට මහජනයාට ඇති අයිතියත් තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය යන්නට ඇතුලත් වේ. එබැවින් තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය පිළිබඳ නීතිය මඟින්, මහජන ආයතනයන්හි සියලුම සාකච්ඡා/ රැස්වීම් මහජනයාට විවෘතය යන විශ්වාසයත් ස්ථාපිත කරන්නේනම් මැනවි.

මෙම සන්දර්භය තුළ "ආණ්ඩුකරණය "හෝ පාලනය කිරීම යන්නෙන් අදහස්වන්නේ තීරණ ගැනීමේ බලය ක්‍රියාවේ යෙදවීමය . උපදෙස්, තීරණ කෙරෙහි බලපෑමක් කරන බැවින්, හුදෙක් උපදෙස් පමණක් ලබාදෙන්නාවූ ආයතනද මෙයට ඇතුලත් කළ යුතු නමුත් දේශපාලන කමිටු හෝ එකම දේශපාලන පක්ෂයක සාමාජිකයින් ගේ සාකච්ඡා පාලනාධිකාරී ආයතන ලෙස සලකන්නේ නැත .

අනෙක් අතට , තෝරාපත් කරගන්නා ලද ආයතන හා ඔවුන්ගේ කමිටු, සැළසුම් සකස්කරන හා තීරණ ගන්නා ආයතන , මහජන මණ්ඩල , අධ්‍යාපන අධිකාර සහ මහජන කර්මාන්ත සංවර්ධන නියෝජිතායතන ආදිය එයට ඇතුලත්වේ.

මෙම සන්දර්භය තුළ "සාකච්ඡාවක්" යන්නෙන් අදහස් වන්නේ මහජන කටයුතු ඉටුකිරීමේ අරමුණ වෙනුවෙන් නිල වශයෙන් කැඳවනු ලබන විධිමත් සාකච්ඡාවකි. විධිමත් සාකච්ඡාවක් වීමේ සාධක වන්නේ නියමිත ගනපූර්ණයක් තිබීම හා නිශ්චිත විධිමත් ක්‍රියාපටිපාටි, නීති රීති තිබීමත් ය .

සහභාගීවීම සඳහා මහජනයාට සත්‍ය වශයෙන්ම අවස්ථාව ලබාදීමට අවශ්‍යවන්නේ නම් කැඳවීමේ ලිපියක් තිබිය යුතු අතර , පැමිණීම හා ක්‍රියාකාරී සහභාගීත්වයක් සඳහා, සාකච්ඡා කිරීමට නියමිත විෂයයන්ට අදාලා කරුණුද ඇතුලත් කැඳවීමේ ලිපියක් ප්‍රමාණවත් පොරොත්තු කාලයක් තුල ලබාදීම නීතිය මඟින් ඉල්ලා සිටීම වැදගත්වේ. මෙය විශේෂයෙන්ම වැදගත් වන්නේ කිසියම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියක සමාජ හා පරිසර බලපෑමක් ඇති විටය .

මහජනයාට විවෘත නොවන සාකච්ඡා පැවැත්වීමේ හැකියාවක් තිබිය හැකි නමුදු, එසේ කළ හැකිවන්නේ, ස්ථාපිත ක්‍රියාපටිපාටීන්ට අනුකූලව හා එසේ විවෘත නොකිරීමට ප්‍රමාණවත් හේතු ඇතිවිටදීය . එසේ විවෘත නොකිරීමට ගන්නා තීරණයක් වුවත් මහජනයාට හෙළිදරව් කළ යුතුවේ. විවෘත නොකිරීමේ පදනම හෙළිදරව් කිරීමේ රීතීන්ට අදාල ව්‍යතිරේඛ ලැයිස්තුවට වඩා පුලුල් විය හැකි නමුදු, අසීමාන්තික නොවේ. විවෘත නොකිරීමේ හේතු යටතට , සුදුසු වාතාවරණයන්ට අදාලව , ජාතික ආරක්ෂාව , වාණිජමය කරුණු, සේවක හෝ පුද්ගලික කරුණු, පුද්ගලිකත්වය , නීති ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ හෝ පරීක්ෂණ සහ සෞඛ්‍ය හා ආරක්ෂාව ඇතුලත්වේ. නීතියට පටහැනිව විවෘත නොකරන ලද යම් සාකච්ඡාවක්වේ නම් එහිදී ගන්නාලද තීරණ බලරහිත වන අතර නැවත විමර්ශණයකට යටත්වේ.

අටවැනි මූලධර්මය – වඩා වැදගත් වන්නේ හෙළිදරව් කිරීමය

උපරිම අනාවරණය පිළිබඳ මූලධර්මයට අනුකූල නොවන නීති සංශෝධනය හෝ අහෝසි කිරීම සුදුසුවේ

තොරතුරු දැනගැනීමේ නීතිය මඟින් ඊට අනුකූලවන ලෙස අනෙකුත් පවත්නා නීතීන්හි විධිවිධාන අර්ථකතනය කිරීම හෝ අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හිදී අහෝසි කිරීම ඉල්ලා සිටී.

තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය පිළිබඳ නීතියට ඇතුළත් ව්‍යතිරේඛයන්ට තුළ අවශ්‍ය සියලු දේ ඇතුලත් කළ යුතුවන අතර අනෙකුත් නීති මඟින් එයට බලපෑම් කිරීමට අවසර දීම නොකළ මනාය . විශේෂයෙන්ම නිලධාරීන්, තොරතුරු ලබාදීගැනීමේ නිදහස පිළිබඳ නීතිය මඟින් ඉල්ලා සිටිනු ලබන තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම , රහස්‍යභාවය පිළිබඳ නීති මඟින් නීති විරෝධීබවට පත් නොකළ යුතුය .

ඊට අමතරව , වැරදි තොරතුරු හෝ හෙළිදරව් නොකළයුතු තොරතුරු බව පසුව දැනගන්නා ලද නමුත්, තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය යටතේ වන අයැදුමකට ප්‍රතිචාර වශයෙන් යහපත් අරමුණින් හා නිවැරදි තීන්දුවකට අනුව තොරතුරු ලබාදෙන්නාවූ නිලධාරීන්ට එරෙහිව නීති මාර්ගයෙන් කටයුතු නොකළ යුතුය . එසේ නොවුනහොත්, පුද්ගලික අවදානම් මගහැරීම සඳහා

The administrative body should be granted full powers to investigate any appeal, including the ability to compel witnesses and, importantly, to require the public body to provide it with any information or record for its consideration, in camera where necessary and justified.

Upon the conclusion of an investigation, the administrative body should have the power to dismiss the appeal, to require the public body to disclose the information, to adjust any charges levied by the public body, to sanction public bodies for obstructive behaviour where warranted and/or to impose costs on public bodies in relation to the appeal.

The administrative body should also have the power to refer to the courts cases which disclose evidence of criminal obstruction of access to or willful destruction of records.

The applicant should be able to appeal to the courts against decisions of the body. The court should have the full power to review the case on its merits and not be limited to the question of whether the body has acted reasonably. This will ensure that due attention is given to resolving difficult questions and that a consistent approach to right to information issues is promoted.

Principle 6: Costs

Individuals should not be deterred from obtaining public information by costs

The cost of gaining access to information held by public bodies should not prevent people from demanding information of public interest, given that the whole rationale behind right to information laws is to promote open access to information. It is well established that the long-term benefits of openness far exceed the costs. In any case, experience in a number of countries suggests that access costs are not an effective means of offsetting the costs of a right to information regime.

Generally the principle should be that the information is provided at no or low cost and limited to the actual cost of reproduction and delivery. Costs should be waived or significantly reduced for requests for personal information or for requests in the public interest (which should be presumed where the purpose of the request is connected with publication) and for requests from those with incomes below the national poverty line. In some jurisdictions, higher fees are levied on commercial requests as a means of subsidising public interest requests but this is generally not considered to be fully effective.

නිලධාරීන් අතිශයින් ප්‍රවේශම්වීමට ඉඩඇති බැවින් මහජන ආයතන වසාගෙන ඇති රහස්‍ය සංස්කෘතිය තවදුරටත් පවතිනු ඇත .

නවවැනි මූලධර්මය – නළාපිඹින්නන් ආරක්ෂා කිරීම

වැරදි ක්‍රියා පිළිබඳ තොරතුරු හෙළිදරව් කරන්නන් එනම් නළාපිඹින්නන් (විස්ල්බ්ලෝවර්ස්) ආරක්ෂා කළයුතුය

මහජන ආයතනයන්හි සිදුවන අක්‍රමිකතා/වැරදි ක්‍රියා පිළිබඳව හෙළිදරව් කරනු ලබන සේවකයින් නීතිමය , පරිපාලනමය හෝ රක්ෂාවට අදාල දඬුවම් වලින් ආරක්ෂා කිරීම මැනවි. මෙය නීතිය මඟින් පැහැදිලි ලෙස ස්ථාපිත කලයුතුය . අපරාධ , සිවිල්, පරිපාලන හා කම්කරු නීතීන්හි සෑම පැතිකඩකටම යෙදෙන සම්පූර්ණ නීතියක් සම්මත කරගැනීම වඩාත්ම ප්‍රශස්ත පරිචය වේ.

මේ සන්දර්භය තුළ "අක්‍රමිකතා" යන්නට මහජන ආයතනයක් තුළ සිදුවන බරපතළ නොමනා පාලනය, දූෂණය , වංක ක්‍රියා, නීතියට අනුකූලව ක්‍රියා කිරීමට අපොහොසත්වීම , යුක්තිය පෑහැර හැරීම , අපරාධකාරී වරදකට දායක වීම ආදිය ඇතුලත්වේ. පුද්ගලික අක්‍රමිකතාවයකට අදාලද නැත්ද යන්න නොසළකා, පරිසරයට , සෞඛ්‍යට හෝ ආරක්ෂාවට සිදුවන්නාවූ බරපතළ තර්ජනද එයට ඇතුලත්වේ. තොරතුරු සත්‍ය බවට සාධාරණ ලෙස විශ්වාස කරමින් අක්‍රමිකතාවට අදාල සාක්ෂි හෙළිදරව් කන්නේනම් නළා පිඹින්නට ආරක්ෂාව ලැබිය යුතුය . නීතිමය හෝ රාජකාරීමය අවශ්‍යතාවයන් උල්ලංඝනය වන හෙළිදරව්වකදී වුව එවැනි ආරක්ෂාවක් හිමිය .

සමහර රටවල, වැරදි ක්‍රියා පිළිබඳ තොරතුරු හෙළිදරව් කරන්නන්ගේ ආරක්ෂාව රඳා පවතිනුයේ, එම තොරතුරු, නියම කරනලද පුද්ගලයින් වෙත හෝ වැරදි නිවැරදි කිරීම /සුපරීක්ෂණය වෙනුවෙනේ පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණ /ආයතන වෙත නිකුත් කිරීමේ කොන්දේසියට යටත්වය . හෙළිදරව් කරනුලබන වරද සඳහා අවශ්‍ය තරම් පිළියමක් එවැනි ආයතන වෙතින් නොලැබේ යැයි සාධාරණව සිතන්නේනම්, වෙනත් පුද්ගලයින්ද ඇතුළුව ජනමාධ්‍ය වෙත තොරතුරු ලබා දීම වෙනුවෙනේද ආරක්ෂාව ලබාදීම යහපත් වේ. එමෙන්ම නිර්නාමික හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා අවකාශය සැළසීමත් ඒ සඳහා ආරක්ෂාව ලබා දීමත් අවශ්‍ය වේ.

වැදගත් අරමුණක් ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා හෙළිදරව් කිරීමට විකල්ප මාර්ග අවශ්‍ය වන හෝ හානියට වඩා හෙළිදරව්වෙනේ ලැබෙනේනාවූ ප්‍රයෝජනය වඩා වැදගත් වන අවස්ථාවකදී හෝ, මෙම සන්ධර්භය තුළ ජනමාධ්‍යද ඇතුළුව අනෙකුත් පාර්ශවයන් වෙත කරනු ලබන හෙළිදරව් කිරීම් "මහජන යහපත " යන්නට අතුළත් කිරීම සුදුසුය. නිදසුනක් ලෙස , තොරතුරු හෙළි කරන්නන් පලි ගැනීමකට ගොදුරු වීමෙනේ ආරක්ෂා කරගැනීමට අවශ්‍ය විටකදී හෝ අක්‍රමිකතාවයට අදාල සාක්ෂි සැඟවීමේ හෝ විනාශ කිරීමේ අවදානමක් ඇති විටකදී හෝ මහජන සෞඛ්‍ය හා ආරක්ෂාවට වහා සිදුවනේනට යන හානියක් වැනි විශේෂිත තදබල හේතුවක් ඇතිවිටක දී හෝ විධිමත් යාන්ත්‍රණ තුලින් සහනයක්/පිළියමක් ලැබේ යැයි සිතීම අසීරු විටකදී හෝ මෙය අදාළ වේ.

Principle 7: Open meetings

Meetings of public bodies should be open to the public

The right to information includes the public's right to know what the government is doing on its behalf and to participate in decision-making processes. Right to information legislation should therefore establish a presumption that all meetings of governing bodies are open to the public.

"Governing" in this context refers primarily to the exercise of decision-making powers, but bodies which merely proffer advice may also be covered when the advice is expected to be used to influence decisions. Political committees – meetings of members of the same political party – are not considered to be governing bodies.

On the other hand, meetings of elected bodies and their committees, planning and zoning boards, boards of public and educational authorities and public industrial development agencies would be included.

A "meeting" in this context refers primarily to a formal meeting, namely the official convening of a public body for the purpose of conducting public business. Factors that indicate that a meeting is formal are the requirement for a quorum and the applicability of formal procedural rules.

Notice of meetings is necessary if the public is to have a real opportunity to participate and the law should require that adequate notice of meetings and the substantive materials to be discussed at the meeting are given sufficiently in advance to allow for attendance and engagement. This is especially important in the case of projects relating to development as part of environmental or social impact procedures.

Meetings may be closed, but only in accordance with established procedures and where adequate reasons for closure exist. Any decision to close a meeting should itself be open to the public. The grounds for closure are broader than the list of exceptions to the rule of disclosure but are not unlimited. Reasons for closure might, in appropriate circumstances, include public health and safety, law enforcement or investigation, employee or personnel matters, privacy, commercial matters and national security. Decisions made at unlawfully closed meetings should be subject to review and presumed to be void.

ආර්ටිකල් 19 පිළිබඳව

ආර්ටිකල් 19, මිනිසුන් තම අදහස් නිදහසේ ප්‍රකාශ කරනු ලබන්නාවූත්, තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට සහභාගි වන්නාවූත්, තම ජීවිත පිළිබඳව දැනුවත් තීරණ ගන්නාවූත් ලොවක් ප්‍රාර්ථනා කරයි.

එය ඉටු කරගැනීමටනම් සෑම තැනකම සිටින මිනිසුන්හට අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ අයිතිය හා තොරතුරු ලබා ගැනීමේ අයිතිය යන ස්වකීය අයිතීන් අභ්‍යාස කිරීමේ හැකියාව තිබිය යුතුය . මෙම අයිතීන් නොමැති කල්හි ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය , යහපාලනය හා සංවර්ධනය ඇතිවිය නොහැක .

අපගේ නාමය මානව අයිතීන් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනයේ 19 වන වගන්තියෙන් ලබාගන්නා ලද්දකි:

"සෑම කෙනෙකුටම අදහස් දැරීමේත් ඒවා ප්‍රකාශ කිරීමේත් නිදහස ඇත්තේය ; දේශසීමා නොසළකා ඕනෑම මාධ්‍යයකින් තොරතුරු සහ අදහස් ලබා ගැනීමත්, සෙවීමත් හා බාධාවකින් තොරව මත දැරීමත් මෙම අයිතියට ඇතුලත් වේ."

සෑම තැනකම සිටින මිනිසුන් හට නිදහසේ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ, තොරතුරු වෙත ලඟාවීමේ හා ජනමාධ්‍ය නිදහස භුක්තිවිඳීමේ හැකියාව වෙනුවෙන් ආර්ටිකල් 19 ක්‍රියා කරයි.

අපගේ තේරුම් ගැනීම අනුව අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස තුන් වැදෑරුම්වේ;

අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස යනු භාෂණයට ඇති අයිතියයි

- එය දේශපාලන , සංස්කෘතික , සමාජ හා ආර්ථික මතවාද ප්‍රකාශ කිරීමට ඇති අයිතියයි
- එය විසම්මතියට ඇති අයිතියයි
- එය මැතිවරණ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය අර්ථවත් කරයි, පාලන තන්ත්‍රය කෙරෙහි විශ්වාසය වර්ධනය කරයි

අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස යනු ජනමාධ්‍ය නිදහසයි

- එය බියෙන්, බාධා කිරීමෙන්, හිංසා කිරීමෙන් හෝ වෙනස්ලෙස සැලකීමෙන් තොරව වර්තා කිරීමට නිදහස් හා ස්වාධීන ජනමාධ්‍යයට ඇති අතිතියයි
- එය දැනුම ලබාදීමට , හඬක් නැති අයට හඬක් ලබාදීමට හා දූෂණ ඉස්මතු කිරීමට ඇති අයිතියයි
- එය ජනතාවට බියකින් තොරව ආණ්ඩුව ප්‍රශ්න කිරීමට හා බලය වගකීමට බැඳ තැබීමට හැකියාවක් ඇති වාතාවරණයක් නිර්මාණය කරයි

අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස යනු තොරතුරු දැනගැනීමට ඇති අයිතියයි

- එය සියළුම මාධ්‍ය , අන්තර්ජාලය , කලා, ශාස්ත්‍රීය රචනා, ආණ්ඩුව භාරයේ ඇති තොරතුරු පරිශීලනයට ඇති අයිතියයි
- එය සෞඛ්‍යයට , පිරිසිදු පරිසරයකට සහ සත්‍ය හා යුක්තියට ඇති අයිතිවාසිකම් ඉල්ලා සිටින විටදී භාවිතා කරන අයිතියයි
- එය රහස්‍ය සංස්කෘතිය හේතුකොට ගෙන ඇතිවන්නාවූ දූෂණ වළකාලීමටත් තම පොරොන්දු, යුතුකම් හා ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධයෙන් ආණ්ඩු වගවීමට බැඳ තබයි

ඊමේල්: □□□□@□□□□□□□□19.□□□

Principle 8: Disclosure takes precedence

Laws which are inconsistent with the principle of maximum disclosure should be amended or repealed

The law on the right to information should require that other legislation be interpreted in a manner consistent with its provisions and repealed when necessary.

The regime of exceptions provided for in the right to information law should be comprehensive and other laws should not be permitted to extend it. In particular, secrecy laws should not make it illegal for officials to divulge information which they are required to disclose under the right to information law.

In addition, officials should be protected from sanctions where they have, reasonably and in good faith, disclosed information pursuant to a right to information request, even if it subsequently transpires that the information is not subject to disclosure or contains libelous materials. Otherwise, the culture of secrecy which envelopes many governing bodies will be maintained as officials may be excessively cautious about requests for information, to avoid any personal risk.

Principle 9: Protection for whistleblowers

Individuals who release information on wrongdoing – whistleblowers – must be protected

Individuals should be protected from any legal, administrative or employment-related sanctions or harms for releasing information on wrongdoing by public or private bodies. This should be established clearly in law. The best practice is for countries to adopt comprehensive laws that apply to all related aspects of criminal, civil, administrative and labour law.

"Wrongdoing" in this context includes the commission of a criminal offence, failure to comply with a legal obligation, a miscarriage of justice, corruption or dishonesty, or serious maladministration regarding a public body. It also includes a serious threat to health, safety or the environment, whether linked to individual wrongdoing or not.

Whistleblowers should benefit from protection as long as they acted with the

reasonable belief that the information was substantially true and disclosed evidence of wrongdoing. Such protection should apply even where disclosure would otherwise be in breach of a legal or employment requirement. Those that sanction, harm or harass whistleblowers should themselves face administrative or legal sanctions or criminal penalties in the most serious cases.

In some countries, protection for whistleblowers is conditional upon a requirement to release the information to certain individuals or oversight bodies. Protection for disclosure to other individuals including to the media should be available where the persons reasonably believed that disclosure to those bodies would not result in an adequate remedy for the wrongdoing that is exposed. Anonymous disclosure should also be allowed and protected.

The "public interest" for disclosure to other parties include the media in this context would include situations where the benefits of disclosure outweigh the harm, or where an alternative means of releasing the information is necessary to protect a key interest. This would apply, for example, in situations where whistleblowers need protection from retaliation, where the problem is unlikely to be resolved through formal mechanisms, where there is an exceptionally serious reason for releasing the information, such as an imminent threat to public health or safety, or where there is a risk that evidence of wrongdoing will otherwise be concealed or destroyed.

About ARTICLE 19

ARTICLE 19 envisages a world where people are free to speak their opinions, to participate in decision-making and to make informed choices about their lives.

For this to be possible, people everywhere must be able to exercise their rights to freedom of expression and freedom of information. Without these rights, democracy, good governance and development cannot happen.

We take our name from Article 19 of the Universal Declaration of Human Rights:

"Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive, and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers."

ARTICLE 19 works so that people everywhere can express themselves freely, access information and enjoy freedom of the press. We understand freedom of expression as three things:

Freedom of expression is the right to speak

- It is the right to voice political, cultural, social and economic opinions
- It is the right to dissent
- It makes electoral democracy meaningful and builds public trust in administration.

Freedom of expression is freedom of the press

- It is the right of a free and independent media to report without fear, interference, persecution or discrimination
- It is the right to provide knowledge, give voice to the marginalised and to highlight corruption
- It creates an environment where people feel safe to question government action and to hold power accountable.

Freedom of expression is the right to know

- It is the right to access all media, internet, art, academic writings, and information held by government
- It is the right to use when demanding rights to health, to a clean environment, to truth and to justice
- It holds governments accountable for their promises, obligations and actions, preventing corruption which thrives on secrecy.

Email: asia@article19.org

DEFENDING FREEDOM
OF EXPRESSION AND INFORMATION

ARTICLE 19 Free Word Centre 60 Farringdon Road London EC1R 3GA
T +44 20 7324 2500 F +44 20 7490 0566

E info@article19.org W www.article19.org Tw @article19org

© ARTICLE 19